

Številka: 044-01-2/2023/3
Ljubljana, 12. 5. 2023

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 6. seji 17. 5. 2023, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20 in 67/22), obravnaval Vprašanje in pobudo državnega svetnika Gregorja Koreneta glede statusa podjetja Pošta Slovenije, d. o. o., in ureditve financiranja univerzalne poštne storitve, ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje in pobudo državnega svetnika Gregorja Koreneta in Vladi Republike Slovenije predlaga, da vprašanje in pobudo prouči in nanju odgovori.

Vprašanje in pobuda državnega svetnika Gregorja Koreneta se glasita:

- 1. V pristojnost katerega ministrstva sodi dejavnost oz. poslovanje podjetja Pošta Slovenije, d. o. o.?**
- 2. Vlada Republike Slovenije naj po vzoru več držav članic EU, ki imajo primerljive pogoje za izvajanje poštних storitev, nemudoma pristopi k spremembam Zakona o poštних storitvah (Uradni list RS, št. 51/09, 77/10, 40/14 – ZIN-B in 81/15; ZPSto-2) v smeri uveljavitve ustrežnejšega nadomestila za obveznost izvajanja univerzalnih poštних storitev.**

Obrazložitev:

Pošta Slovenije, d. o. o. (v nadaljevanju: Pošta Slovenije), je podjetje v državni lasti, katerega poslovanje usmerja in upravlja, skladno z Zakonom o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21 in 18/23 – ZDU-10; ZGD-1), ustanovitelj. Ustanovitelj in edini družbenik Pošte Slovenije je Republika Slovenija, ki uresničuje ustanoviteljske pravice prek Slovenskega državnega holdinga, d. d.

Primarna dejavnost podjetja je izvajanje univerzalne poštne storitve, pomemben delež poslovanja pa predstavljajo tudi druge poštne, kurirske in denarne storitve ter prodaja blaga. Skupina Pošta Slovenije, ki jo, poleg matične družbe, tvori še šest odvisnih družb, je velika, mednarodno prepoznavna korporacija. Konec leta 2022 je bilo zgolj v matični družbi 5.891 zaposlenih, v celotni skupini Pošta Slovenije pa 8.012, kar jo uvršča med največje zaposlovalce tako v domačem kot tudi širšem okviru.

Pošta Slovenije ima na območju Republike Slovenije status nacionalnega poštne operaterja oziroma izvajalca univerzalne poštne storitve. Na podlagi odločbe Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: AKOS) je podjetje namreč kot edino imenovano za izvajanje vseh univerzalnih storitev, ki se opravljajo v notranjem in čezmejnem prometu, na celotnem ozemlju Republike Slovenije, in sicer do sredine letošnjega leta. Na podlagi javno dostopnih podatkov je moč ugotoviti, da je najpogosteje kot pristojno ministrstvo regulatornega organa AKOS navedeno Ministrstvo za digitalno preobrazbo. Na predlog le-tega, v skladu z 12. členom Sklepa o ustanovitvi Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 41/13 in 66/17), Vlada RS namreč tudi imenuje direktorja agencije. V povezavi z navedenim se torej postavlja vprašanje, ali tudi dejavnost poštne prometa ter poslovanje podjetja Pošta Slovenije sodi zgolj v okrilje omenjenega ministrstva.

Pošta Slovenije ima na območju svojega delovanja ključno vlogo pri uveljavljanju najvišjih standardov kakovosti. Tako pri opravljanju logističnih in ostalih storitev za prebivalstvo, še predvsem pa na trgu univerzalnih poštne storitev, kjer je bila do zdaj edini izvajalec. Univerzalno poštne storitve namreč predstavljajo javne storitve, ki jih vsem uporabnikom zagotavlja Republika Slovenija v javnem interesu in pod enakimi pogoji. Po kakovosti prenosa vključenih pošilk se Pošta Slovenije še vedno uvršča v sam vrh evropskih držav. Na raven kakovosti storitev pa nedvomno vpliva več dejavnikov: ustrezno razvejana poštne mreža, sodobno urejena delovna sredstva ter predvsem usposobljeni in motivirani izvajalci storitev.

Zaradi vse večjega upada pošilk, ki se prenašajo v sklopu univerzalne poštne storitve, ter zaradi predpisane kakovosti izvajanja lahko Pošta Slovenije pričakuje v prihodnje vse višji neto strošek na tem segmentu. Ta je v okviru določil o izvajanju univerzalne poštne storitve ustrezno definiran v Direktivi 2008/6/ES, ki jo je Republika Slovenija z Zakonom o poštne storitvah (Uradni list RS, št. 51/09) kot ena izmed prvih držav članic EU prenesla v svoj pravni red že 20. februarja 2008 ter s tem v celoti odprla trg poštne storitev. Direktiva, med ostalim, predvideva tudi upravičenost do nadomestila izvajalcu, če mu obveznost izvajanja univerzalne storitve povzroča neto stroške, ki pomenijo nepravilno finančno breme zanj. V skladu z določili direktive nadomestilo določi država sama, ta se lahko krije iz javnih sredstev ali iz kompenzacijskega sklada.

Večje število evropskih držav ter članic EU je namreč že pripoznalo neto strošek izvajalcev univerzalne poštne storitve kot nepravilno finančno breme in ga izvajalcem nadomešča iz javnih sredstev (Belgija, Bolgarija, Hrvaška, Finska, Litva, Švedska, Ukrajina, Norveška ...). Republika Slovenija pa uporablja sistem kompenzacijskega sklada, za katerega je že bilo ugotovljeno, da po več kot desetih letih ni zaživel v praksi. Pri uporabi obeh modelov

gre za ekonomski koncept prepoznanja ter povrnitve neupravičenih stroškov izvajalcu univerzalne poštne storitve, ki jih ta sicer, če bi lahko prosto odločal o obsegu in kakovosti izvajanja slednje, ne bi imel.

Kot odziv na vse večjo obremenitev podjetja z izvajanjem univerzalne poštne storitve je Pošta Slovenije začela že pred več kot desetletjem s prilagajanjem poštne mreže razmeram na trgu. Od leta 2012 se je namreč ukinilo ter preoblikovalo v pogodbene pošte že več kot 160 poštnih enot, ki pa po preoblikovanju v osnovi ne delujejo več kot poštni uradi, ampak kot dodatna dejavnost pri zunanjem izvajalcu teh storitev z drugo osnovno dejavnostjo. Najprej je prišlo do preoblikovanja ter zapiranja enot v manjših krajih in zaselkih na podeželju, v duhu zasledovanja rezultatov pa je izvajalec vse pogosteje primoran preoblikovati tudi že poštne enote v manjših občinah, kar pa uporabniki običajno sprejemajo z neodobravanjem. Opisana optimizacija poštnega omrežja, pritisk na stroške dela ter ostale stroške je povsem razumljiv odziv podjetja, ki zasleduje bodoče pozitivno poslovanje oziroma, s strani ustanovitelja, pričakovan rezultat. Vendar se s tovrstnimi spremembami pri izvajanju univerzalnih poštnih storitev za uporabnike bistveno poslabšuje dostopnost do teh ter tudi kakovost izvajanja v oziru na visoko fluktuacijo zaposlenih in konstanten primanjkljaj izvajalcev poštnih storitev v podjetju Pošta Slovenije.

V povezavi z zgoraj navedenim se torej predlaga Vladi Republike Slovenije, da prouči vse aspekte izvajanja univerzalne poštne storitve ter nemudoma pristopi k spremembi ZPSto-2 v delu, ki definira nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da vprašanje in pobudo prouči in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20 in 67/22) nanju v roku 30 dni odgovori.